

Voorheen bedrijvendokter

Het recente faillissement van vier RDM-dochters staat niet op zichzelf. Het industriële conglomeraat van Joep van den Nieuwenhuyzen kampt met teleurstellingen.

Het bedrijvenconglomeraat RDM van zakenman Joep van den Nieuwenhuyzen vertoont een gelijkenis met het Turkse rijk in de negentiende eeuw. Na een periode van snelle groei valt het imperium nu uiteen in afzonderlijke bedrijven en failliete delen.

Op 5 april vroegen RDM-dochters RDM Technology, RDM Submarines, Nederlandse Verenigde Scheepsbouw Bureaus (Nevesbu) en Flycam uitstel van betaling aan. Nog geen drie weken later werden de vier bedrijven, waar 390 mensen werken, failliet verklaard.

Vorige week maakte RDM bekend dat de twee bedrijven die zuchtten onder de zwaarste schuldenlast, Technology en Submarines, een doorstart maken. Zo houden 140 personeelsleden hun werk. Curator Willem Merens denkt ook het maritieme ingenieursbureau Nevesbu wel te kunnen verkopen. "Er is externe belangstelling voor." Het piepkleine Flycam, dat helikopters maakt voor de filmindustrie, houdt op te bestaan.

Volgens directeur en eigenaar Van den Nieuwenhuyzen van RDM neemt directeur George Pacanda, een voormalig generaal-majoor van defensie, RDM Submarines en een deel van de civiele activiteiten van RDM Technology over. "Dan hebben we het over de bouw van jachten en het onderhoud aan

schepen en rollend materieel voor de NS." Het bedrijf gaat verder onder de naam Maatschappij De Maas. Van den Nieuwenhuyzen ontkent op de achtergrond betrokken te zijn bij de financiering van Pacanda. "Hij heeft een eigen bancaire financiering geregeld."

De militaire activiteiten van RDM Technology starten door binnen de RDM Groep, aldus de zakenman. "Daarvoor zijn we akkoord met de curatoren. We betalen enkele miljoenen euro's voor de activa. Meer dan vijf miljoen? Dat zeg ik niet."

Curator Merens, die zich evenmin uitlaat over de overnamesom, is pragmatisch. "Of ik het niet vreemd vindt dat een eigenaar op deze manier schuldevrij met een bedrijf verder kan? RDM heeft het beste bod gedaan, waarbij ook de huidige opdrachten kunnen worden voltooid. Dat was voor ons het belangrijkste."

Van den Nieuwenhuyzen reageert geagiteerd op de berichten in de media, waarin het personeel hem ervan beticht de dochters te laten ploffen om schuldevrij met de bedrijven verder te kunnen. "Dat is onzin. Ik heb juist jarenlang veel geld gestoken in de bedrijven. Ik ben ze blijven steunen, omdat ik er nog vertrouwen in had. Maar de schulden waren eenvoudig te hoog en er werkten te veel mensen."

RDM Submarines lag al jaren aan het financiële infaus van RDM Holding. Langverwachte internationale nieuwbouworders voor onderzeeboten bleven uit. In 1999 zei Van den Nieuwenhuyzen nog in dit blad: "Ik durf te stellen dat RDM de komende zeven tot tien jaar minstens twintig onderzeeboten gaat verkopen." Het kwam er niet van. Onlangs raakte de werf ook onderhoudsopdrachten voor onderzeeboten van de marine kwijt.

Bij RDM Technology, dat militair grondmaterieel als pantserwagens en kanonnen produceert en onderhoudt, had Van den Nieuwenhuyzen al zijn kaarten gezet op de overname van de Mechanische Centrale Werkplaats (MCW) in Leusden, een onderhoudswerkplaats van het leger. "Daarmee had ik het bedrijf winstgevend kunnen

maken. Maar de staatssecretaris van defensie wilde niet dat wij MCW overnamen." Van den Nieuwenhuyzen: "Omdat het toekomstperspectief voor de werkmaatschappijen wegviel, stopte ik met de sponsoring ervan."

De Brabantse zakenman, die al jaren afwisselend in Curaçao en België woont, wil ook gezegd hebben dat RDM als groep de grootste schuldeiser is van de failliete vennootschappen. "Wij hebben zo'n 32 miljoen euro tegoed, op een totale schuldenlast van zo'n vijftig miljoen." Curator Merens herkent de bedragen. "Maar de claims van de schuldeisers hebben wij nog niet erkent. Dat hoeft waarschijnlijk ook niet. Want de opbrengst uit de failliete boedel lijkt kleiner dan de tegoeden van de preferente schuldeisers, de belastingdienst en UWV."

Het faillissement van de vier RDM-dochters geeft aan dat er na jarenlange druk scheuren in het imperium van Van den Nieuwenhuyzen komen. Ook al is hij zelf uiteraard de eerste om dat te ontkennen. "De financiële positie van mijn overige

De bouw van het RDM-imperium

1995: overname Rotterdamse marinewerf RDM

1997: overname ingenieursbureau Nevesbu

1998: overname werven Wilton-Fijenoord

1998: overname voormalige DAF Special Products

1999: overname MD Helicopters van Boeing

1999: overname zeiljacht en golfbanen en vakantiecomplexen op Aruba en Curaçao

2001: overname belangen van Begemann, waaronder leningen aan RDM en aandelen MD

De marine haalde onderhoudsopdrachten voor haar onderzeeboten weg bij RDM Submarines

bedrijven is juist erg goed. Dat ik niet doorga met het subsidiëren van bedrijven met een negatieve cashflow, staat daar volkomen los van.”

Begemann

Joep van den Nieuwenhuyzen verdient in de jaren tachtig het predikaat bedrijvendokter. Allereerst krijgt hij de kwakkelende machinefabriek Stamproy van zijn schoonvader Gerrit van der Valk weer op de rails. Vanaf 1985 brengt hij kwakkelende bedrijven onder bij het beursgenoteerde Begemann, dat hij voor een habbekrats op de kop heeft getikt.

Op het hoogtepunt, begin jaren negentig, telt het industriële conglomeraat Begemann 160 bedrijven met 8590 werknemers. Dan gaat het mis. Het Openbaar Ministerie verdenkt Van den Nieuwenhuyzen van handel met voorkennis in aandelen Begemann en de automatiseerder HCS. Hoewel hij uiteindelijk wordt vrijgesproken, raakt zijn imago ernstig beschadigd. Dat, en de teruggang van de economie raken Begemann keihard.

De koers van het beursfonds, in 1990 nog boven de tachtig euro, daalt tot veertien euro in 1995.

Dat jaar vertrekt Van den Nieuwenhuyzen bij Begemann, en verkoopt zijn aandelen. Wel neemt hij de Rotterdamse marine-

DIRECTEUR JOEP VAN DEN NIEUWENHUYZEN: 'IK WILDE DE BEDRIJVEN NIET MEER SPONSOREN'

werf RDM over, die Begemann in 1991 van de overheid had gekocht. Na forse saneringen telt het bedrijf dan nog 450 werknemers en een omzet van 45 miljoen euro.

Rond RDM bouwt Van den Nieuwenhuyzen de daaropvolgende zes jaar een nieuw indrukwekkend industrieel conglomeraat op. De expansie begint eind 1997, met de overname van het maritiem ingenieursbureau Nevesbu. In 1998 volgen de wervencombinatie Wilton-Fijenoord en

Daf Special Products. In 1999 neemt de Brabantse zakenman voor zeventig miljoen dollar MD Helicopters over van Boeing. In 2000 koopt hij de helikopterdiensten van het Britse SAS. Ook worden golfbanen en een zeiljacht bij RDM ondergebracht.

De kruisverbanden tussen Begemann en RDM blijven bestaan. Zo leent Begemann RDM Holding tientallen miljoenen ter financiering van de overname van de werf RDM. Die lening wordt deels afgelost. Als Van den Nieuwenhuyzen in 1999 MD Helicopters overneemt, koopt Begemann een belang van tien procent en verstrekt nieuwe leningen. Pas in 2001 komt een einde aan de kruisverbanden, als RDM via via een zwik belangen van Begemann overneemt, waaronder de leningen en de aandelen in MD. Begemann verliest bijna vier miljoen euro op de transactie.

Over de precieze omzettingontwikkeling van RDM doen verschillende verhalen de ronde. Het jaarverslag van RDM Holding nv uit 2000, dat pas vorig jaar bij de Kamer van Koophandel werd gedeponneerd, meldt een omzet van ruim zeshonderd miljoen gulden, ofwel 274 miljoen euro. Er zouden ruim 1600 mensen werken. Bij RDM Holding nv waren destijds de meeste bekende activiteiten van Van den Nieuwenhuyzen ondergebracht, waaronder RDM, Verolme Botlek, MD Helicopters, Daf Special Products en de golfbanen.

Volgens de website van RDM Holding bedroeg de omzet van het concern in 2000 echter vierhonderd miljoen dollar (tegen de huidige koers 335 miljoen euro), en het aantal werknemers tweeduizend. Van den Nieuwenhuyzen moet lachen als hij die getallen hoort. “Het is véél meer. Onze hele groep zit inmiddels boven de miljard euro. Dat verschil zit in mijn privéactiviteiten die niet onder RDM Holding nv vielen.”

Het karakter van de holding is afgelopen jaar ook drastisch veranderd, aldus de ondernemer. “Afgelopen jaar heb ik mijn activiteiten helemaal ontvlecht. Ze zijn zo verschillend, dat er geen synergie tussen was. Inmiddels zijn ze ondergebracht in zeven aparte holdings.” Een overzicht van alle activiteiten wil Van den Nieuwenhuyzen niet geven. “Toen ik nog leiding gaf aan een beursgenoteerd bedrijf, moest ik openheid geven. Nu hoeft dat niet meer. Ik werk liever in de luwte.”

Duidelijk is dat de druk op de bedrijvengroep van Van den Nieuwenhuyzen de afgelopen jaren sterk is toegenomen. In de eerste plaats waren er de teleurstellingen die leidden tot het faillissement van RDM Technology, RDM Submarines, Nevesbu en Flycam. Daarnaast raakte Van den Nieuwenhuyzen in aanvaring met het ministerie van Defensie over de vertragingen bij de productie van het militaire verkenningsvoertuig Fennek.

Van de in 1998 overgenomen werf Wil-

ton-Fijenoord resteert nauwelijks meer iets. Onderdeel Verolme Heusden vroeg uitstel van betaling aan. Vrijwel alle andere onderdelen werden verkocht. Een vetpot kan het niet geweest zijn. Weliswaar telde Van den Nieuwenhuyzen slechts één gulden voor de werven neer, maar met een investeringsverplichting van achttien miljoen euro. Dat is ongeveer evenveel als de verkoop van melk-koe Verolme Botlek in 2002 opbracht.

Ook MD Helicopters kampte met problemen. Toen RDM in 2001 voor zo'n twintig miljoen euro een stapel belangen kocht van Begemann, kon ze dat niet zelfstandig betalen. Ter financiering moest Van den Nieuwenhuyzen dertig procent van MD Helicopters verkopen aan ABN Amro Participaties.

In de eerste helft van 2003 zou ABN

Joep van den Nieuwenhuyzen blijft optimistisch

Amro Participaties de aandelen óf kunnen terugverkopen aan RDM, óf het belang kunnen uitbreiden tot 51 procent. Als zekerheid kreeg de participatiemaatschappij zelfs een pandrecht op nog eens dertig procent van de aandelen.

Volgens Van den Nieuwenhuyzen is de transactie met ABN Amro Participaties nog steeds niet afgewikkeld. "Vorig jaar hadden we problemen met de levering van helikopters aan de Duitse en Nederlandse politie. Daarom hebben we de afronding van de transactie even uitgesteld."

Zoals altijd blijft Van den Nieuwenhuyzen optimistisch. "Het Amerikaanse leger heeft in februari bekend gemaakt grote orders te gaan plaatsen. Die leiden waarschijnlijk tot een extra omzet voor MD Helicopters van twee miljard dollar plus. Dat heeft een grote belangstelling gecreëerd voor de aandelen MD. Wij onderhandelen nu met geïnteresseerden over de overname van het aandelenpakket van ABN Amro. Ook wij brengen ons belang terug, maar zullen een meerderheidsbelang blijven houden."

■ MATHIJS.SMIT@reedbusiness.nl

Slechte columnisten

Paul Frentrop
Directeur van Deminor Nederland
Hij schrijft deze column
op persoonlijke titel

Columnisten zijn vrij in wat zij schrijven, interessant of niet. Pijnlijk wordt het wanneer zij luiheid en domheid etaleren. Of ontaarden in brutale laster.

Daar waar de Amsterdamse grachtengordel de Haagse kaasstolp doorsnijdt, ontstaan voortdurend luchtbelletjes. Een daarvan betrof onlangs de rol van de columnist. Soms worden heel slechte columns afgedrukt. Thomas von der Dunk, bijvoorbeeld, begon op 13 maart zijn column in *Vrij Nederland* met: 'Ik heb de film uiteraard nog niet kunnen zien omdat hij in Nederland nog niet draait. Maar Mel Gibson's *The Passion*, een 'realistische' film over de lijdensweg van Christus, zal hier vast ook discussie uitlokken, net als in de Verenigde Staten.'

In die beginzin zijn twee ondeugden verenigd: luiheid en hoogmoed. De luiheid spreekt uit het feit dat de columnist niet even naar een land gaat waar hij de film wel kan zien. De hoogmoed komt tot uiting in het woordje 'uiteraard'. Daarmee snoert de columnist bij voorbaat degene de mond, die zou kunnen opperen dat hij een film toch eerst gezien zou moeten hebben. Jan Blokker, die ook zonder de film gezien te hebben, er een column over in *de Volkskrant* schreef, mist die hoogmoed. Hij vroeg zich af: 'Kun je eigenlijk over een film schrijven die je niet hebt gezien? Vroeger rustte daar vanwege het beroeps-ethos een zwaar taboe op. Je deed 't misschien wel eens, maar nog afgezien van de doodsangst dat 't zou uitkomen, had je

DE COLUMNS VAN ABRAHAMS ZIJN ROESTIGE SPIJKERS IN DE SLIJPSTEEN VOOR DE GEEST

dagen last van een journalistiek schuldgevoel.' Na deze publieke biecht begaat Blokker alsnog de zonde en handelt dus achterbakser dan de door hem zo vaak gehekelde katholieken, die het omgekeerde doen. Het kan nog erger. Frits Abrahams begon zijn column in *NRC Handelsblad* op 28 april als volgt: 'Een journalist die jaren geleden eens met Geert Wilder door de stad liep, vertelde me dat het hem vooral was opgevallen dat de ambitieuze VVD-politicus voor praktisch elke etalageruit bleef stilstaan om te inspecteren of zijn met waterstofperoxide gebleekte haardos nog in model zat. Een vertederende anekdote. Elke keer als ik Wilders het vaderland zie verde-

digen tegen het oprukkende moslimgevaar, kijk ik of zijn haar nog wel goed zit.' Om vervolgens Wilders en zijn ideeën uitgebreid door het slijk te halen en de man te vergelijken met de Amerikaanse communistenjager Joe McCarthy, die werkte met 'brutale laster'.

Als bron 'een journalist' opvoeren, die ooit iets tegen de columnist heeft verteld, maakt een column natuurlijk zelf tot gemene laster. Tot achterklap die zelfs bij een dorpspomp zou misstaan. Daarnaast is het meer dan vilein om met verwijzingen naar iemands uiterlijk, of iemands bekommernis daarom, diens ideeën zwart te maken. De fysiognomie, die een verband poogde te leggen tussen iemands uiterlijke kenmerken en zijn karaktereigenschappen, is na een bloeiperiode in de achttiende en negentiende eeuw inmiddels toch wel definitief naar het niveau van de pseudowetenschappen verwezen. Iemand zwart maken omdat hij volgens horen zeggen op zijn uiterlijk let, is niet anders dan dat geleerden Lavater en Lombroso uit iemands lage voorhoofd diens misdadige neigingen meenden te kunnen aflezen.

Maar Frits Abrahams maakt graag gebruik van die aanpak als hem dat uitkomt. Zijn column is als een roestige spijker in de slijpsteen voor de geest. Passanten kunnen zich daar makkelijk aan verwonden en een lelijke infectie oplopen. Daarom is het van belang dergelijke uitingen te ontsmetten door ze in het zonnetje te zetten.

Dat geldt natuurlijk ook voor het befaamde hoofdartikel van *NRC Handelsblad* van 6 mei 2002, de dag dat Pim Fortuyn werd vermoord. Daarin stond onder andere te lezen: 'Het is de trots van Nederland dat we hier juist niet de ene cultuur beter vinden dan de andere.' Ik ben benieuwd of dat cultuurrelativisme twee jaar later nog steeds door *NRC Handelsblad* wordt aangehangen. Is het, nu de PvdA in haar nieuwe beginselprogramma stelt dat er eisen moeten worden gesteld aan de toelating van migranten en een multiculturele samenleving niet meer wordt nagestreefd, nog steeds de trots van Nederland dat we de ene cultuur niet beter vinden dan de andere? Het zou de schrijver van die column sieren als hij publiekelijk zou verklaren of hij zijn standpunt inmiddels heeft herzien. En zo ja, waarom? Daar kunnen we dan iets van leren. En leren houdt ons scherp. Achterklap doet dat niet.